

Találkozás Farkas Gábor zongoraművésszel

„Célom, hogy széles látókörű zenész legyek”

Farkas Gábor Liszt-díjas zongoraművész mozgalmas évadot tudhat maga mögött. A Steinway Artist cím birtokosaként Steinway Spirio zongorán rögzíthetett egy lemezt, kiadott egy Schumann-albumot, továbbá a neves Tokyo College of Music meghívta őt vendégprofesszornak két évre.

☛ Tóth Endre

Gramofon: Az elmúlt időszakban szinte összeforrott a neved a Steinway zongoragyárral, hiszen március 30. óta a Steinway Artist cím birtokosa vagy, valamint a zongoracég kiadásában jelent meg egy Liszt-albumod. Hogyan alakult ilyen szorosra a kapcsolat, és milyen előnyökkel jár?

Farkas Gábor: A zongoristáknál a Steinway olyan, mint a hegedűsökénél a Stradivari, ők uralják a zongorapiacot mindenhol. A kapcsolat úgy indult, hogy 2015-ben megnyertem a New York Concert Artist & Associates által kiírt verseny fődíját, amelynek értelmében debütálhattam a Carnegie Hallban, valamint készíthettem egy lemezt a Steinway Hallban, amely februárban jelent meg. Steinway Artistként nagyon nagy megtiszteltetés egy olyan imponáló névsorba tartozni, amelynek a legnagyobb zongoraművészek a tagjai. Másrészt természetesen ennek gyakorlati haszna is van, hiszen ha olyan teremben kerülne sor koncertre, ahol nincs megfelelő zongora, akkor megkérhetem a helyi Steinway-képviselőt, hogy juttassanak a terembe egy Steinway-zongorát. Ennek már májusi kínai turnémon hasznát is láttam. Továbbá mivel a Steinway elkezdte a Spirio-lemezek kiadását, máris szóba került, hogy a jövő év folyamán egy újabb lemezt rögzítenének velem. Bizonyos helyeken, főleg Ázsiában nagyon nagy támogató erő tud lenni, ha látják a plaká-

ton a nevem mellett, hogy Steinway Artist, hiszen ez mégiscsak segít abban, hogy biztosan komolyan vegyenek olyan helyeken is, ahol eddig még nem hallottak rólam.

G.: Egy különleges zongorán készült el az említett Liszt-lemez. Mesélnél a Steinway Spirióról?

F.G.: Beleszerelmesedtem ebbe a hangszerbe és nagy tervem vannak vele. Ez egy igazi csodazongora. Nemcsak annyit tud, mint más zongoragyárok azon remekei, amelyek már képesek visszajátszani, amit eljátszottál rajtuk, hanem ez az eddigi legérzékenyebb ilyen hangszer, mert amíg általában ezek a zongorák körülbelül háromszázféle módon tudják megjegyezni a billentés sebességét, a leütés hangszínét, addig a Spirio ezerötvenféleképpen tudja ugyanezt. Hallottam a Spirióval kapcsolatban, hogy a legszínesebben játszó zongoraművészek is négyszáz-ötszázféle színt tudnak kicsalni a zongorából. Itt fontos, hogy hogyan ütöd meg a billentyűt, milyen módon, milyen sebességgel, de idetartozik a pedálhasználat is. Szóval lassan nekünk zongoristáknak kell majd még fejlődnünk, hogy kiaknázhassuk a Spirio által kínált lehetőségeket. Az a csodálatos – és ezért is kezdett a Steinway lemezeket rögzíteni –, hogy ha megveszed a Spirio zongorát, ahhoz jár egy iPad, amelyen van egy Spirio alkalmazás, ami rendel-

Farkas Gábor idén tavasszal megkapta a Steinway Artist címet, ami igen jelentős szakmai elismerés

kezik egy hatalmas adatbázissal, számos művész Steinway által kiadott lemezeivel, tehát így otthon a saját nappalidban hallgathatód Martha Argerichet vagy Yuja Wangot. De felkerültek archív felvételek is, és most már meg lehet hallgatni Horowitzot, Rubinsteint vagy akár Gershwint is.

G.: *Gondolom, főleg arab sejkék lesznek a vásárlók.*

F. G.: Nem feltétlenül. Persze maga egy Steinway D modell sincs elérhető áron mindenki számára, de a Spirio-nak az a lényege, hogy bármilyen Steinway-be beépíthető. Persze akik nem engedhetik meg maguknak, hogy megvegyenek egy ilyen Spirio zongorát, azok számára készül a lemez, és azt is hozzá kell tennem, hogy a lehető legmagasabb minőségben. A CD-k borítóin pontosan le van írva, hogy milyen hangrendszerrel használták a rögzítéshez, és a Bartók Rádió Kritikus füllel című műsorában Ujházy László tanúsította, hogy valóban a ma elérhető legjobb eszközöket használják.

G.: *Ha már a nevek összeforrása felmerült első kérdésemben, tulajdonképpen magával Liszttel is elválaszthatatlan a kötelek, ami talán az itthoni 2001-es, majd a weimari 2009-es Liszt-versenyhez vezethető vissza. Beskatulyáztak Liszt-specialistaként, és ha igen, nehéz-e kitörni belőle?*

F. G.: Nehéz belőle kitörni, de Lisztnek nagyon sokat köszönhetek, hiszen különösen a weimari verseny után be tudtam járni az egész világot és a legrangosabb koncerttermekbe jutottam el. Természetesen mindenütt Lisztet kértek tőlem – mi mást is kérnének egy Liszt-verseny győztestől –, így mindenki beskatulyázott ebbe és ha felkértek, akkor mindenféleképpen kellett Lisztet játszanom. Igyekeztem ezt idővel kompenzálni, amit eleinte csak kamaradarabokkal tudtam megtenni, de most már szerencsére egyre több szerző művét bevalogathatom a koncertjeimbe, de Liszt még így is szinte mindegyik műsoromban szerepel. Szóval igyekszem kitörni ebből a skatulyából, mivel az én szememben egy igazi muzsikós olyan, aki Bachtól a kortársakig mindent játszik és otthon van a stílusokban. Most felülhetnek egy olyan szekérre, ami tényleg jól haladna és egymás után falhatnám a Liszt-darabokat, készíthetném a Liszt-lemezeket, de nekem az a célom, hogy széles látókörű zenész legyek. Minden szerzőnek vannak gyenge pontjai, éppen emiatt összkidadásokat készíteni sosem akartam. Én szeretem azokat a darabokat eljátszani, amelyekkel valamiféle rokonszenvet érzek, de természetesen vannak olyan darabok, amiket azért tanulok meg, mert azt az oldalamat erősíteni kell. De különösen örülök az olyan felkéréseknek, mint amikor nemrég Farkas Ferenc Concertinóját kellett lemezre vennünk, továbbá a Kaposfestet is azért szeretem, mert eklektikus a műsor és az ideire például elvállaltam egy Fazil Say-darabot is. Annak idején Földes Imre mondta nekünk, hogy addig semmiről ne mondjunk véleményt, amíg nem kóstoltuk meg: igenis tanuljunk meg kortárs műveket, Schönberg-darabokat, Bach előtti zenéket, és csak azután döntsük el, hogy tetszik-e vagy sem. Mindent ki kell próbálni, hogy ki tudjuk válogatni azokat a szerzőket, műveket, akik és amik közel állnak hozzánk.

G.: *Lisztből kikeveredve Schumann emblemikus ciklusait rögzítetted lemezre a Hungarotonnál, a felvételt pedig Kocsis Zoltán emlékének ajánlottad. (Recenziónk a 66. oldalon olvasható – a szerk.)*

F. G.: Kocsis Zoltán volt a Doktori Iskolában az egyik konzulensem, és amikor az első szólóestemet adtam a Zongora sorozatban, felhívtam őt, hogy épp Schumann Szimfonikus etűdök című sorozatát tanulom és szeretném eljátszani neki, mert bonyolult nekem ez a zene, akkor még valahogy nem értettem. Ő csak a kottából kiindulva, néhány mondatdal helyre tette az egészet. Párszor eljátszottam neki a művet a koncert előtt, és gyakorlatilag ő volt az, aki rávilágított sok mindenre ezzel a ciklussal kapcsolatban. Nagyon jó kritikákat kapott aztán a koncert, és a Szimfonikus etűdöket külön kiemelték: Molnár Szabolcs megjegyezte, hogy Schumann azt mondta erről a darabról, hogy nem koncertterembe való, de az én előadásom bebizonyította, hogy igenis működik hangversenyen. Aztán a Carnegie Hall-os műsoromba is beválasztottam, mert annyira közel került hozzám ez a Schumann-kompozíció. Kocsis Zoltánnak nagyon sokat köszönhetek, hiszen pályám elejétől rengeteget segített, és egy példakép esetében ez a legkevesebb, amit tehetnek, hogy a lemezt az ő emlékének ajánlom. Sajnálom, hogy már nem mutathattam meg neki. Schumann azért is áll nagyon közel hozzám, mert szerintem ez a fajta bonyolult személyiség mindenkit vonz. Amikor a Karneválban szinte pár hangon belül kell személyiséget váltanod, az egyfajta színészi gyakorlat egy zongorista számára.

G.: *Azt mondják, hogy manapság a lemeziparnak leáldozóban van. Te hogy látod ezt?*

F. G.: A lemez még mindig egy jó névjegy a művésznek. Lehet, hogy ma már nem vesznek nagyon lemezeket és inkább letöltik a zenéket, de olyan szempontból fontos, hogy egy lenyomat arról az időszakról, amikor készült, és dokumentálja, hogy a művészi kiteljesedésnek épp melyik fázisában tartok/tartottam. Azonban Európával ellentétben Ázsiában nagyon is virágzik a lemezipiac. Ha én egy koncertre lemez nélkül megyek, akkor a közönség nagyon csalódott, mivel nekik ez egy szertartás, hogy a koncert után a lemezre kérnek autogramot, amit szinte ereklyeként tartanak becsben. Ez talán itthon is működhetne, ha egy kicsit nagyobb reklámot kapna egy-egy dedikálással egybekötött hangverseny. Persze ez nem azt jelenti, hogy csak a koncert után kellene lemezeket vásárolni, de a youtube és spotify korában a lemezeladás valóban nem könnyű műfaj, de igenis fontos. Ha egy felvételt elkészítek, akkor legjobb esetben tudásom legjavát tudom nyújtani. Stúdióban zongorázni és koncerten zongorázni két különböző dolog: a mikrofon annyira érzékeny, hogy szükség van a folyamatos kontrollra. Valamelyik zongoraművész mondta, hogy a legjobban mindig a lemezfelvételen tanulta meg a darabot.

G.: *Nemcsak koncertező és lemezfelvételeket készítő művészként könyvelhetsz el szép sikereket, de tanárként is, hiszen a zeneakadémiai munkád mellett most Japán nagynevű egye-*

Farkas Gábor: Kocsis Zoltánnak nagyon sokat köszönhetek – egy példakép esetében ez a legkevesebb, amit tehetek, hogy a lemezt az ő emlékének ajánlom

teme, a Tokyo College of Music hívott meg vendégprofesszornak. Hogyan jött a lehetőség és hol helyezed el a tanítást az életedben?

F. G.: Én magam is sokat tanulok a tanítás által, sok dolog kölcsönhatásban van az előadói pályával. Gyakorlás közben sok mindent nem magyarázunk el magunknak, mert ösztönösen jön, viszont amikor jön egy növendék, el kell tudni mondani, hogy ez vagy az miért szólal meg úgy, ahogy. Így a tanítás során a tanárban is nagyon sok minden tudatosan a szakmával kapcsolatban. A meghívás úgy jött, hogy néhány évvel ezelőtt növendékek jöttek Budapestre erről a tokiói egyetemről, és néhány professzor hallott is engem tanítani, továbbá tartottam mesterkurzust. Amikor Japánban koncerteztem, meghívtam az igazgatót, akinek nagyon tetszett, amit hallott, így meghívtott mesterkurzust tartani. Ez volt három évvel ezelőtt. Azóta minden évben tartottam ilyen mesterkurzust, a tavalyi év pedig olyan jól sikerült, hogy nyolcszoros volt a túljelentkezés. Ezután kaptam tőlük felkérést, hogy legyek a külföldi vendégprofesszoruk. Két évig leszek kint, de azzal a feltétellel mentem ki, hogy vannak már lekötött fellépéseim, viszont szerencsére rugalmasak, és kifejezetten szempont volt nekik, hogy én még fiatal koncertező művész vagyok, aki egyfajta zenei nagykövetként népszerűsítheti majd az egyetemet is. Tíz növendékem lesz, mindenki heti egy órával, de állítólag később még érkeznek új hallgatók. Én főképp olyan hallgatókat fogok kapni, akik a szólistaképzésben vesznek részt, tehát a legjobbakat.

G.: *Ahogy elnézem a Zeneakadémián végzett zongoristák számát, ma különösen nehéz szólista karriert felépíteni. Hogy látod a mostani fiatal zongoristákat, saját kortársaidat és a tanítványokat? Kik tudnak igazán érvényesülni?*

F. G.: Én azt veszem észre, hogy a fiatal zongoristák nagy többsége valamilyen versenygyőzelemnek köszönhetően indul el. Természetesen vannak kivételek, de úgy érzem, hogy

ezek az eredmények jó ajánlólevelek bizonyos menedzserekhez, koncertügyvédekhez. Most már elég sok olyan verseny van, amely el tudja indítani a karriert. De elsősorban az a legfontosabb, hogy a zongorista, aki tényleg szólista akar lenni, rendelkezik-e kötélidegekkel, azzal a képességgel, hogy pillanatok alatt kell megtanulni darabokat, vagyis kell egy alkati adottság is, másrészt természetesen kell valami jó ajánlólevél, meg egy kis szerencse is, hogy jó helyen, jó időben legyen az ember és olyanokkal találkozzon, akik fölfigyelhetnek a tehetségére és bátoríthatják, egyengethetik a pályáját. Önmagában egy zongorista nem tud a bizniszvilágban is eligazodni. Kell egy olyan ember, aki külső szemmel terelgeti a művész útját.

G.: *A versenyek vagy a kapcsolatok fontosabbak?*

F. G.: Mindkettő egyaránt fontos, leginkább a versenyek által megszerzett kapcsolatok.

G.: *Akkor úgy kérdzem: milyen versenyek és milyen kapcsolatok a fontosak?*

F. G.: A versenyek nemcsak azért hasznosak, mert felkészülsz három-négy órnyi anyaggal és két héten keresztül a legmagasabb színvonalon kell tudnod teljesíteni, hanem mert ez egy jó mérce neked is, hogy mennyire bírod a terhelést. Persze ha sikerül megnyerned az adott versenyt, az onnantól kezdve teher is, hiszen mindig számolnod kell azzal, hogy elvárják tőled, hogy jól teljesíts. A verseny azért is fontos, mert egy jó fórum, ahol sok ember összejön, akik a későbbiek során segíthetnek, harmadrészt pedig a jó versenyeknek jó kapcsolati tőkéjük van, ami talán a legfontosabb abban, hogy egy szólista elindulhasson. Azért is bízatom a növendékeimet, mert kell egy bizonyos tapasztalat a versenyen való játékról, hogy aztán elindulhassanak egy nagyobb versenyen. Jó erőpróba ez, ahol aztán bármi alakulhat.

G.: *Mintha azt lehetne látni, hogy nincs középút: vagy sztárzongorista vagy és hotelekben, reptereken, koncerttermekben élsz évi több mint száz koncerttel és sokezer eurós gázsikkal vagy időnként csurran-cseppen egy-két hakni, ami mellett zeneiskolában kell tanítani éhbérért. Mik a tendenciák?*

F. G.: Az én példám pont nem ilyen: szándékosan nem vállalok el évi több száz koncertet, azért, mert mérlegelni kell azt is, hogy családom van és őket is szeretném látni. Van olyanok, mint én, akik ilyenfajta hibrid életet folytatnak és egyetemi tanítás mellett koncerteznek. Ez is egy járható út, és én ezzel boldogabb vagyok, mintha repterről reptérre kellene mennem. Csináltam azt is, és tudom, hogy milyen érzés a csillogás, az, hogy minden egyes koncertemen megtapsolnak, és ha jól sikerül, akkor én is elégedetten térek vissza a szállodába, ahol aztán egy úr fogad, ami nem túl kellemes. Ezt lehet csinálni egy ideig, de engem ez nem vonz, hogy csak és kizárólag így éljek. Ezért jó bejönni tanítani időnként, mert akkor hazamehetek a családomhoz, gyakorolhatok a következő koncertekre és lehet, hogy kevesebb koncertet vállalok szándékosan, de én így jól érzem magam. Család nélkül elég üres lenne az élet. ■

A MEZTELEN VÁLLAKTÓL EGY PUNK UTAZÓIG

Csípők, karok és vállak – milyen lehet a világ Don Giovanni szemüvegén keresztül? A Budapesti Fesztiválzenekar évadnyitó hangversenyein többek között ez is kiderül. Ezen túl újra lesz Európai Hidak fesztivál, a fantasztikus Marin Alsop személyében először vezényli nő a BFZ-t, és kivételes zongoristák sokasága muzsikál együtt itthon Fischer Iván együttesével.

„Amikor Don Giovanni egy térben körülnéz, nem látja meg az asztalt vagy a székeket, helyette látja a csípőket, vállakat, melleket, karokat és lábakat – egyedül ez vonzza a tekintetét” – mondja Fischer Iván karmester, akit Mozart operájának megrendezésekor az érdekelte: milyen lenne egy teljes előadás, amiben Don Juan szemével nézzük a világot, és amiben ezért csak testrészeket látunk?

Fischer 2011-ben rendezte meg először az operát, amit a New York Times már akkor „magával ragadóbbnak, kreatívabbnak és merészebbnek” tartott, mint a legtöbb operaházi Don Giovanni-előadást. A darabot idén új szereposztásban, a világ egyik legnépszerűbb Don Giovannijával, Christopher Maltmannel a főszerepben láthatja a közönség a már jól ismert szenírozott koncert formájában. Augusztusban az Edinburgh-i Nemzetközi Fesztiválon és a New York-i Mostly Mozarton, szeptember 21-én, 23-án és 24-én pedig Budapesten a Müpában játssza az előadást a Budapesti Fesztiválzenekar.

A szeptemberbe belefér még egy pezsgő hangulatú fesztivál is. A Müpa és a BFZ újra megszervezik az Európai Hidakat, melynek főszereplője ezúttal Spanyolország lesz. A fesztivál barokk koncertjén (szeptember 28.) együtt nevetünk Don Quijotéval, örült táncot lejthetünk, és szinte a bőrünkön érezhetjük a déli napsugarakat – mindezt egy visszatérő jóbarát, Jonathan Cohen értő vezetésével. A BFZ kortárs koncertjének (szeptember 29.) zeneszerzői, Ramon Lazkano, Alberto Posadas és Héctor Parra tudós muzikusok. Műveik elmélyült figyelmet igénylő, mélyen felkavaró zenei nehézbombázók, melyekben ott a felfedezés vágya, a lélek, a világot mozgató természeti erők és a tudomány is. Aki pedig elhozza nekünk a műveket: a francia Pascal Rophé, aki ugyanolyan magabiztossággal nyúl a 18-19. század szimfóniaihoz, mint a kortárs zenéhez.

A BFZ által kínált koncertek mellett a Müpa rengeteg ingyencséget tartogat: a fesztivál vendége lesz a világzenei ikon, a boszorkányos Mercedes Peón. Elmerülhetünk Federico Garcia Lorca verssoraiban, vagy Pedro Almodóvar szenvedélyes világában, és láthatjuk a bús donnákat is merengeni a barna balkonon, hiszen parádés szereposztásban jön a Bernarda Alba-musical is. Flamenco lesz minden mennyiségben, és a spanyol klasszikus szerzők is teret kapnak.

Október 4-én és 5-én a BFZ történetében először érkezik női karmester a zenekar élére: „Nagyon örülök Marin Alsopnak, de korántsem csak azért, mert nő, hanem mert nagyon jó karmester. Nem csak arról híres, hogy jó koncerteket csinál, hanem nagyon fontos dolgokat épített fel azokban a városokban – Sao Paulóban és Baltimore-ban – ahol tevékenykedik. Ugyanolyan gondtal és felelősséggel fordul a város zeneszerető polgárai és a gyerekek felé, mint ahogy ezt mi Budapesten tesszük, ezért nagyon erős lelki rokonságot érzek vele” – nyilatkozta Fischer Iván.

lősségérzettel fordul a város zeneszerető polgárai és a gyerekek felé, mint ahogy ezt mi Budapesten tesszük, ezért nagyon erős lelki rokonságot érzek vele” – nyilatkozta Fischer Iván.

Ugyancsak októberben (19-20-21.) találkozhatunk az inspirálóbbnál inspirálóbb zongoraművészeket bemutató szezon első fellépőjével, a hétszeres Grammy-díjas Emanuel Ax-szel, aki Mozart d-moll zongoraversenyét játssza. Október második felében érkezik egy valódi „punk”, a nyughatatlan utazó: Piotr Anderszewski, aki Haydn temperamentumos cigány motívumokkal fűszerezett D-dúr zongoraversenyét játssza október 28-án és 29-én. November 9-én, 10-én és 12-én Dmitrij Kitajenko vezényli a világhírű orosz zongoraművészt, Lilya Zilbersteint, aki Rachmaninov az „ördög hegedűsét” és a halált megidéző Rapszódia egy Paganini-témára című darabját játssza.

budapesti
fesztiválzenekar

További információ és jegyvásárlás:

www.bfz.hu